

บทประพันธ์เพลง "กังคี" สำหรับวงแซกโซโฟน MUSIC COMPOSITION "PHUNG KHEE" FOR SAXOPHONE ENSEMBLE

อรรคพงศ์ ภูลัยยาว* AKAPONG PHULAIYAW*

บทคัดย่อ

บทประพันธ์เพลง "กังคี" เป็นงานสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์งานเชิงวิชาการทางด้านดนตรี เป็นบทเพลงที่ใช้แนวคิดการผสมผสานระหว่างทำนองพื้นบ้านอีสานกับเทคนิคการประพันธ์ดนตรีแบบตะวันตกและมีการนำเอาแนวคิดจากวรรณคดีอีสานเรื่องผาแดงนางไอ่ มาประพันธ์ขึ้นสำหรับวงแซกโซโฟน ซึ่งผู้ประพันธ์เลือกตอนพญานาคกลายร่างเป็นกังคี (กระรอกเผือก) แล้วขึ้นมาเมืองมนุษย์เพื่อยลโฉมนางไอ่จนถึงตอนที่พญานาคผู้เป็นพ่อของกังคีขึ้นมาจากเมืองบาดาล เพื่อทำลายเมืองของนางไอ่ด้วยความโกรธแค้นทำให้เมืองจมอยู่ใต้น้ำจนเหลือเพียงแก่งน้อยใหญ่ที่เรียกว่าหนองหารจนถึงปัจจุบัน บทเพลงกังคีมีโครงสร้างดังนี้ Introduction A Transition A1 A2 Transition B C Transition D E F Coda

องค์ประกอบที่ใช้ในการประพันธ์ขึ้นคือกลมกล่อม ขึ้นคู่เสียงกระด้าง เทคนิคการคัดลอกทำนองเปลี่ยนคีย์ เทคนิคออสตินาโต โน้ตจังหวะขัด ทำนองสอดประสาน บันไดเสียงบลูส์ เทคนิคซีควเอนซ์และบันไดเสียงเพตาโทนิค

คำสำคัญ : บทประพันธ์เพลง/ วงแซกโซโฟน/ดนตรีร่วมสมัย/ ผาแดงนางไอ่

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, akapong773@gmail.com
*Assistant Professor, College of Music, Mahasarakham University, akapong773@gmail.com

ABSTRACT

Phang-Khee, a creativity of music between Isan folk music and western music. The purpose was for academic creation by using an integration concept between Isan folk melody and western music technique of composition. The song included the use of Isan folk melody mixed with ideas from Isan literature named "Pha Daeng Nang Ai" to compose pieces for a saxophone ensemble. The composer had chosen some part of Pha Deng Nang Ai for the composing ideas. It was from when the Naga had changed to be a human named Phang-Khee to look for Nang Ai to a part that the father of Naga came up from the underwater city to destroy a city of Nang Ai by the angry feeling. It took Nang Ai's city to be upside down under the water. It only had a small of marsh called Nong-Han in the current. The structure of Phang-Kee included Introduction A Transition A1 A2 Transition B C Transition D E F and Coda. This structure included the techniques of western music for composing that were Consonant Interval, Dissonant Interval, Quotation, Modulation, Ostinato, Syncopation, Counter Melody, Blues Scale, Pentatonic Scale and the Sequence.

Keywords: Music Composition/ Saxophone Ensemble/ Contemporary Music/ Pha Daeng Nang Ai

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีวิวัฒนาการและใช้เวลาในการวิวัฒนาการมาเป็นเวลานาน เริ่มจากการเลียนเสียงธรรมชาติ ป่าเขา ลำเนาไพร เสียงฝนตก เสียงลมพัด เสียงใบไม้ไหว เสียงน้ำตก และได้นำวัสดุในท้องถิ่นมาทำเลียนเสียงเหล่านั้น เช่น ใบไม้ ไม้ไผ่ ต้นหญ้าปล้อง หลังจากนั้นได้พัฒนาจากเครื่องหนัง จนเป็นวิวัฒนาการขั้นสูงสุดของดนตรีพื้นบ้าน มีความละเอียด มีความไพเราะมากขึ้น และเริ่มนำมาประสมประสานเกิดวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณ แคน โปงลาง โหวด ปี่ภูไท¹

ปัจจุบันรูปแบบวงดนตรีที่ใช้แสดงในวงดนตรีพื้นบ้านก็เริ่มมีการผสมผสานที่หลากหลาย การนำดนตรีตะวันตกมาประยุกต์ เช่น ในวงหมอลำหมู่ หมอลำซิ่ง จะมีการนำเครื่องดนตรีตะวันตกมาผสมผสาน เช่น กลอง เบส คีย์บอร์ด กีตาร์ ทรัมเป็ต ทรอมโบน แซกโซโฟน เป็นต้น ทำให้เกิดสีสันดนตรีใหม่ ๆ ตามยุคสมัย

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถาบันหนึ่งที่มีการเรียนการสอนดนตรีทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ พร้อมทั้งมีวงแซกโซโฟนที่ร่วมบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ แต่ขาดบทเพลงบรรเลง ที่เป็นเอกลักษณ์ และการเรียบเรียงเสียงประสานให้เหมาะกับศักยภาพของนักดนตรี ดังนั้น ผู้ประพันธ์จึงมีความสนใจ ในการประพันธ์เพลงกังคี่ โดยใช้แนวคิดการผสมผสานระหว่างทำนองพื้นบ้านอีสานและเครื่องดนตรีตะวันตก เข้าด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของนิสิตพร้อมทั้งได้บทเพลงที่มีเอกลักษณ์ในวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีอีสานให้ดำรงอยู่สืบไป

โครงสร้างการประพันธ์เพลงกังคี่ มีโครงสร้างดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างการประพันธ์เพลง กังคี่
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน	Intro	A	t	A1	A2	t	B	C	t	D	E	Coda
ท่อน	1-15	16-21	22-23	24-35	36-43	44-47	48-55	56-72	73-74	75-99	100-124	125-137

*หมายเหตุ t = transition

อรรถาธิบาย

การอรรถาธิบาย ผู้ประพันธ์ขออธิบายบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นพอสังเขป ตามแนวคิดดังต่อไปนี้

แนวคิดและแรงบันดาลใจ

บทประพันธ์เพลง “กังคี่” เป็นงานสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์เชิงวิชาการ โดยใช้แนวคิดการผสมผสานระหว่างทำนองพื้นบ้านอีสานกับแนวคิดจากวรรณคดีอีสานเรื่อง ผาแดงนางไอ่ มาประพันธ์ขึ้นสำหรับวงแซกโซโฟน ซึ่งผู้ประพันธ์นำเอาตอน พญานาค กลายร่างเป็นกังคี่ (กระรอกเผือก) ขึ้นมาเมืองมนุษย์เพื่อยลโฉมนางไอ่ ต้องการอยู่ใกล้นางไอ่และทำให้นางไอ่อยากได้กังคี่มาเลี้ยง

1. ปิยะพันธ์ แสนทวีสุข, คีตกวีอีสาน ตำนานเครื่องดนตรี และการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้าน : ดนตรีพื้นบ้านอีสานมหาสารคาม (มหาสารคาม : อภิชิตการพิมพ์, 2549), 13.

เมื่อนางไอ่เห็นกังคี่ จึงสั่งให้ทหารและนายพรานไปตามจับ แต่ก็ตามจับไม่ได้จนกระทั่ง นางไอ่ได้สั่งให้นายพรานจับตายกังคี่ และสุดท้ายนายพรานก็ยิงกังคี่ตายเพื่อนำกลับมาให้นางไอ่ แต่ก่อนตายกังคี่ได้อธิษฐานว่าใครที่นำร่างตัวเองไปขอให้เมืองนั้นเกิดภัยพิบัติ เมื่อพญานาคผู้เป็นพ่อของกังคี่ทราบข่าวการตายของลูกชายจึงขึ้นมาจากเมืองบาดาล เพื่อทำลายเมืองของนางไอ่ด้วยความโกรธแค้น ทำให้เมืองจมอยู่ใต้น้ำจนเหลือเพียงแก่งน้อยใหญ่ที่เรียกว่าหนองหารจนถึงปัจจุบัน ผู้ประพันธ์ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างสรรค์เป็นทำนองพร้อมทั้งสร้างสีสันของเสียงในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคของดนตรีตะวันตกในการเรียบเรียงเสียงประสานให้เกิดความแตกต่างและน่าสนใจ ตามกรอบแนวคิดที่วางไว้ในแต่ละท่อนเพลง

Moderato **Intro**

Soprano Sax1,2
Alto Sax1,2
Tenor Sax1,2
Baritone Sax1,2

ภาพที่ 1 ท่อน Introduction
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน Introduction ห้องที่ 1-15 เป็นท่อนที่ต้องการสื่อถึงการกลายร่างเป็นกังคี่ของพญานาคหนุ่มแห่งเมืองบาดาล มีการใช้เทคนิคโน้ต 5 พยางค์ในห้องแรก มีการบรรเลงกลุ่มคอร์ดของอัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน และบาริโตนแซกโซโฟน เป็นกลุ่มคอร์ดคลอไปกับทำนองหลัก (Accompaniment) ของโซปราโนแซกโซโฟน

A tempo **ท่อน A**

Sop. Sax. 1,2
Alto Sax. 1,2
Ten. Sax. 1,2
Bari. Sax. 1,2

ภาพที่ 2 ท่อน A
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน A ห้องที่ 16 - 21 มีการใช้เทคนิคออสตินาโด (Ostinato) ในบาริโทนแซกโซโฟนพร้อมทั้งการซ้ำทำนองเป็นโมทีฟสั้น ๆ ในอัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน เพื่อสื่อถึงกังค้ำกำลังกระโดดอยู่บนต้นไม้ไปมา

ท่อน A1

Sop. Sax. 1,2

Alto Sax. 1,2

Ten. Sax. 1,2

Bari. Sax. 1,2

ภาพที่ 3 ท่อน A1
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน A1 ห้อง 24-35 เป็นการพัฒนาทำนองจากท่อน A โดยเพิ่มโน้ต 6 พยางค์เพื่อสร้างความหลากหลายของบทเพลงด้วยเทคนิคซีควเอนซ์ (Sequence)

A tempo

ท่อน B

Sop. Sax. 1,2

Alto Sax. 1,2

Ten. Sax. 1,2

Bari. Sax. 1,2

ภาพที่ 4 ท่อน B
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน B ห้อง 48-55 เป็นท่อนที่ต้องการสื่อถึงการไล่ล่ากังค้ำของทหารและนายพลาน ที่นางไอ่สั่งให้จับกังค้ำ ประพันธ์โดยใช้เทคนิคการคัดลอกทำนอง (Quotation) ในเทเนอร์แซกโซโฟน บาริโทนแซกโซโฟน และการใช้เทคนิค 6 พยางค์ใน โซปราโนแซกโซโฟน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน

ท่อน C

Sop. Sax. 1,2

Alto Sax. 1,2

Ten. Sax. 1,2

Bari. Sax. 1,2

ภาพที่ 5 ท่อน C
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน C ห้อง 56-72 มีการใช้เทคนิคการสับดโน้ตและการกรอ เลียนเสียงของพิณโดยใช้ทำนองอีสาน ลายเกริ่น ในอัลโตแซกโซโฟนใช้ดนตรีแบบโฮโมโฟนี (Homophony Texture) โดยมีอัลโตแซกโซโฟน บรรเลง ทำนองหลักและเครื่องอื่นบรรเลงคอร์ดประกอบเป็นพื้นหลัง เพื่อสื่อถึงตอนกังคิฎกนายพลานยังกังคิ และกังคิ ได้อธิฐานว่าถ้าไครนาร่างตัวเองไปขอให้เมืองนั้นเกิดภัยพิบัติกับผู้คนในเมืองนั้น

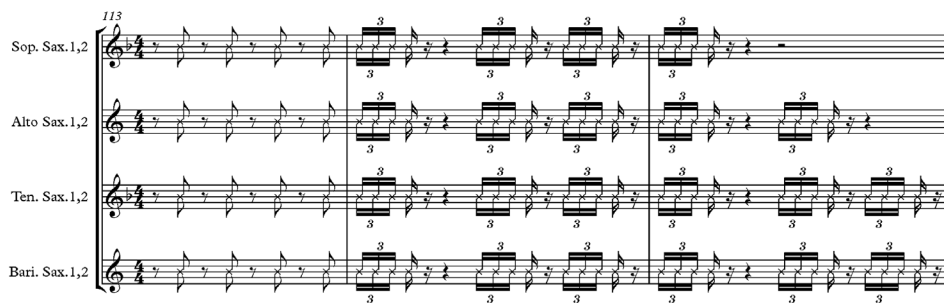
ท่อน D

ภาพที่ 6 ท่อน D
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน D ห้อง 75-99 ใช้เทคนิคการเลียนเสียงจากโน้ตเสียงสูงมาเสียงต่ำ (Port) ในเทเนอร์ แซกโซโฟน บาริโตนแซกโซโฟน ส่วนอัลโตแซกโซโฟน และเทเนอร์แซกโซโฟนจะบรรเลงจังหวะซ้ำ ๆ เป็นพื้นหลัง ทำให้เกิด ขึ้นคู่เสียงกระด้าง (Dissonant Interval) เพื่อสื่อถึงความโกรธของพญานาคผู้เป็นพ่อของกังคิ เมื่อทราบ ข่าวร้ายว่าลูกชายตัวเองตาย

ภาพที่ 7 ท่อน E
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน E ห้องที่ 89-99 ผู้ประพันธ์ต้องสื่อถึงพญานาคผู้เป็นพ่อจากความโกรธแค้นที่ลูกต้องตายเพราะ มนุษย์ได้ขึ้นมาจากเมืองบาดาล มาจัดการกับทุกคนในเมืองของนางไอ่ ประพันธ์โดยใช้เทคนิคบันไดเสียง โครมาติก (Chromatic Scale) เคลื่อนจากต่ำไปสูง และมีการซ้ำโน้ตซีแควนซ์ที่เป็นโน้ตขั้นคู่ที่กระด้างในท้ายท่อน

ภาพที่ 8 ท่อน F
ที่มา : ผู้เขียน

ในท่อน F ห้องที่ 113-124 มีการใช้เทคนิค Slap Tongue ซึ่งเป็นเทคนิคพิเศษของแซกโซโฟน เพื่อให้ได้สีสันทันของเสียงที่แปลกใหม่ น่าสนใจ สื่อถึงน้ำที่ค่อย ๆท่วมเมืองของนางไอ่และผู้คนในเมืองค่อย ๆ ล่มตาย

ภาพที่ 9 ท่อน Coda
ที่มา : ผู้เขียน

ท่อน Coda ห้องที่ 125-137 มีการใช้เทคนิคโน้ตสะบัดเพื่อเลียนเสียงโหวดโดยนำเอาทำนองเกริ่นของโหวดมาประพันธ์ให้ โซปราโนแซกโซโฟน บรรเลงเป็นทำนองหลัก ส่วน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน บาริโตนแซกโซโฟน เป็นคอรัลที่คลอเสียงทำนองหลัก (Accompaniment) สื่อถึงเมืองที่เต็มไปด้วยน้ำ เหลือเพียงเกาะเล็ก ๆ ซึ่งกลายเป็นหนองหาร จังหวัดสกลนครในปัจจุบัน

นักดนตรี

1. อาจารย์กิตติคุณ จันทรเกษ	โซปราโนแซกโซโฟน
2. นายธีรชัย บุญหนัก	โซปราโนแซกโซโฟน
3. นางสาวนภัสกร ณ วิเชียร	อัลโตแซกโซโฟน
4. นายธนากร จัดโสภา	อัลโตแซกโซโฟน
5. นางสาวกนกวรรณ จันทรอินทรีย์	เทเนอร์แซกโซโฟน
6. นายสันติภาพ แสงศรีจันทร์	เทเนอร์แซกโซโฟน
7. นายธีรวัฒน์ รักคำพันธ์	บาริโตนแซกโซโฟน
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรารกร สีโย	บาริโตนแซกโซโฟน

การแสดงผลงาน

แสดงครั้งแรก วันที่ 6-7 กันยายน 2562 ในคอนเสิร์ต Road to China mini Concert ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาพที่ 10 ภาพแสดงคอนเสิร์ต Road to China mini Concert
ที่มา : "Road to China mini Concert" บันทึกข้อมูลเมื่อ 6 กันยายน 2562,
[http://www.facebook.com/MSUSax/
photos/a.2557675980964592/2577868512278672/?type=3&theater](http://www.facebook.com/MSUSax/photos/a.2557675980964592/2577868512278672/?type=3&theater)

แสดงครั้งที่ 2 วันที่ 17 กันยายน 2562 ในงาน 2019 The 2nd Asia Saxophone Congress ณ Shanghai Conservatory of Music สาธารณรัฐประชาชนจีน

ภาพที่ 11 ภาพการแสดงดนตรีในงาน 2019 The 2nd Asia Saxophone Congress
ที่มา : "2019 The 2nd Asia Saxophone Congress" บันทึกข้อมูลเมื่อ 6 กันยายน 2562,
[http://www.facebook.com/MSUSax/
photos/a.2621225634609626/2621225914609598/?type=3&theater](http://www.facebook.com/MSUSax/photos/a.2621225634609626/2621225914609598/?type=3&theater)

ภาพที่ 12 สู่ชีวิตจริง 2019 The 2nd Asia Saxophone Congress
ที่มา : ผู้เขียน

สรุป

บทประพันธ์เพลง "กังคิ" เป็นผลงานที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดความรู้สึกผ่านจินตนาการด้วยทำนองพื้นบ้านอีสานที่เคยได้ยิน นำมาปรับใช้ในบทเพลงเพื่ออธิบายเรื่องราวที่เป็นวรรณกรรมเรื่องเอกของชาวอีสานคือ ผาแดงนางไอ่ ผู้ประพันธ์ได้เลือกตอนกังคิกับนางไอ่ มาเป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานใช้วงแซกโซโฟนในการบรรเลง และใช้เทคนิคการประพันธ์แบบตะวันตกในการประพันธ์ คือขึ้นคู่กลมกล่อม ขึ้นคู่เสียงกระด้าง เทคนิคการคัดลอกทำนอง เปลี่ยนคีย์ เทคนิคออสตินาโต โน้ตจิ้งหะซัด ทำนองสอดประสาน บันไดเสียงบลูส์ บันไดเสียงเพตาโทนิคและเทคนิคซีควเन्ซ์ เพื่อให้เกิดความหลากหลายความน่าสนใจในบทเพลง ก่อให้เกิดการต่อยอดและสืบทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

บรรณานุกรม

ณรงศ์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

_____. *อรรถาธิบายและบทวิเคราะห์บทประพันธ์เพลงโดยณรงศ์ฤทธิ์ ธรรมบุตร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ณัชชา โสคติยานุรักษ์. *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *สังคีตนิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. *คีตกวีอีสาน ตำนานเครื่องดนตรี และการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้าน : ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2549.

Adler, Samuel. *The Study of Orchestration. Third Edition*. New York: W.W. Norton, 2002.

Kostka, Stefan & Payne, Dorothy. *Tonal Harmony with an Introduction to Twentieth Century Music*. Seventh Edition. New York: McGraw-Hill, 2012.